

MYRKONSULENT

STILLINGEN som myrkonsulent og leder av *Det Norske Myrselskaps Forsøksstation* paa Mæresmyren er avertert ledig fra 1 april 1910 og ønskes fortrinnsvis besat med *en yngre mand med høiere almen- og agronomisk utdannelse*, hvorhos der vil bli tatt hensyn til ansøkerens kjendskap til plantekultur og forsøksvæsen, samt kundskaper i det tyske sprog.

Lønnen er 2000 kr. aarlig samt reiseutgiftsgodtgjørelse.

Til stillingen er knyttet et *stipendium*, for i løpet av sommeren at foreta en studiereise til utenlandske myrforsøksstationer.

Selskapets styre vil under besættelsen av stillingen ogsaa ta hensyn til, at man faar en mand, som man kan ha utsigt til at beholde, og som helt vil ofre sig for dette specielle fag. Desuten maa ansøkeren være en dygtig foredragsholder.

Ansøkninger ledsaget av oplysninger om tidligere utdannelse og attestkopier kan indsendes til:

Det Norske Myrselskap

Kristian August gt. 7 a III, Kristiania, inden 10 januar 1910.

TORVSTRØLAG I AKERSHUS AMT

AV AMTSAGRONOM M. DØSEN

Avtryk av: »OM TORVSTRØ OG TORVSTRØLAG«

DET er nu ca. 15 aar siden det første torvstrøanlæg kom igang. Hr. amtsagronom *Kjølstad* tok saken op og planla de anlæg, som har vundet almindelig utbredelse her i amtet. Det karakteristiske ved disse er, at de er enkle og billige. Her lægges ingen unødige kapital væk i huser og inventar. Alt er saa simpelt som mulig. Og formaalet med disse anlæg er gjennom fælles tilvirkning at skaffe flest mulig billig strø. Før torvstrølagene kom igang maatte de faa, som hadde torvstrømyrer, tilvirke sit strø selv. Alene dette, bortset fra de forskjellige metoders ufuldkommenhet, er en saa væsentlig hindring for almindelig produktion og bruk av torvstrø, at det forbyr sig selv: ti der er nok av eksempler paa, at baade dette og andre tilfældige arbeider, som forefalder ved siden av det almindelige gaardsbruk, blir forsømt i mer eller mindre grad. Desuten kommer hertil, at de fleste gaarder mangler mosemyr eller ogsaa har saa lang vei til disse, at tilvirkningen av den grund blir vanskeliggjort. Hr. amtsagronom *Kjølstad* var en av de

første, som indsaar dette og søkte at raade bot herpaa ved dannelsen av *torvstrølag*.

Det gik ikke saa let at faa saken paa glid. Men ved personlig henvendelse til endel interesserte mænd i Frogn, fik han det første lag igang. Dette har tjent som mønster for en række anlæg baade her i amtet og andre steder. Lagene har naturligvis i aarenes løp undergaaet endel forandringer, men principet er det samme. Et eller flere torvstrølag er nu igang i de fleste bygder her i amtet. Det er kun Aker, Bærum, Nesodden, Fet og Skedsmo som nu staar igjen. I enkelte av disse bygder er det vanskelig at finde skikkede mosemyrer. I andre arbeides der for dannelsen av nye lag. Ialt er det nu ca. 46 anlæg igang og desuten endel større torvstrøfabrikker, der er indrettet paa salg av torvstrø.

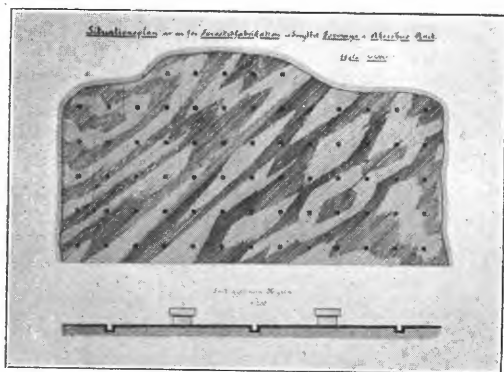

Fig. 1. Situationsplan av en for torvstrøfabrikation utnyttet torvmyr i Akershus amt.

Torvtilvirkningen efter Kjølstads metode foregaar efter stikningsmetoden. Det vil si, at først indeles myrfeltet med parallelgrøfter i ca. 35 m. avstand (se fig. 1), og efter disse, 1 m. dype og 1 m. brede utstikkes torven i stykker paa $30 \times 25 \times 7$ cm. For dette arbeide betaales fra 25—30 øre pr. m.³. I almindelighet maa der gives 5 øres tillæg ved første gangs stikning. Strøtorven er da ofte løs og vanskelig at skjære med spade.

Tørkingen foregaar paa myren. Torven legges ut langs grøftene. Her blir den liggende til den er halvtør. Derpaa reises to og to stykker paa høikant mot hverandre og overdækkes av en tredje. Saaledes behandlet vil torven være tørket paa tre à fire uker, hvis veiret er gunstig. Torven stikkes og legges utover om høsten og tørkes i den næstkommende sommer. Tælen gaar saa sent væk fra myren om vaaren, at det sjelden lykkes at faa torven under tak samme aar, som den stikkes. Torvstykkene maa ligge over en vinter. De fryser da igjen og blir lettere at tørke og raspe.

Naar torvstykkene er tørre, samles de sammen og bæres ind i smaa hytter, som sættes i rader langs med grøftene. Disse hytter gjøres ganske simple og billige. De gjøres alle av samme størrelse; det letter fordelingen av torven mellem interessenterne. Her i amtet brukes to former av hytter — enten med halvtække eller med heltække. De første har 2×4 m. gulvflate, de andre 4×4 m. grundflate.

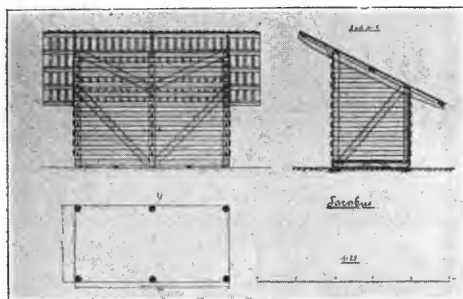

Fig. 2. Torvhus med halvtække,

Høiden kan gjøres forskjellig, i almindelighet ca. 2 m. Se fig. 2 og 3.

Den indhyrdes avstand mellem husene paa mosemyren maa avpasses efter husenes størrelse. Likeledes maa husenes stilling paa myren avpasses efter vindretningen. Især er det nødvendig med de huser, som er tækket med halvtak. Disse vil ellers let bli revet omkuld av høststormen. Mere motstandsdygtig er huser med møntak. Paa høit og fritliggende myrer bør disse altid anvendes. Væggene bør da ikke gjøres over 2 m. høie, og taket lægges godt ut. Taket lægges av vrakbord, som helst bør hundrages. Væggene laves av bakhun, og til stolpeverk kan anvendes meget simple materialier. Gulvet bør ikke sættes i forbindelse med væggen, men lægges frit paa bakken. Des høiere man kan faa gulvet op des bedre. Det underste torvlag vil da ikke bli raat.

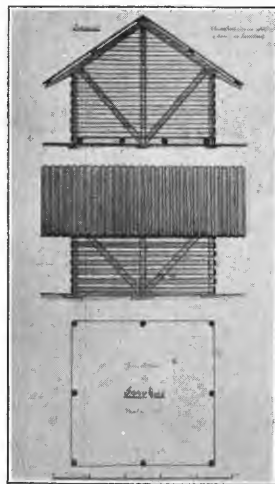

Fig. 3. Torvhus med heltække.

Ved et par torvstrøanlæg i amtet brukes hesjer. Her er hele ordningen en anden end ved de her beskrevne anlæg. Hvor mose-

myren er liten og hvor det er vanskelig om tørkeplads, kan slike anlæg med fordel anvendes. Men under almindelige forhold vil de gjerne bli dyre. De anvendte hesjer er ogsaa endda noksaa ufuldkomne og ofte vanskelige at holde i orden. Ved ethvert anlæg er det ønskelig at ha endel hesjer, især naar teigene blir smale og tørkepladsen snau. Men at bassere driften bare paa hesjetørking er neppe riktig.

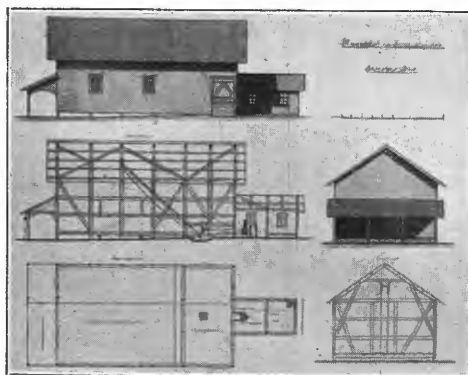

Fig. 4. Rasphehus for torvstrølag.

Naar saa torven er velberget i hus, skal saa avlingen fordeles. Det sker paa den maate, at alle torvhytter faar nummer. Aktionærene trækker saa lod om, hvilke hytter de skal ha. Herved undgaar man megen misnøie. Hvordan husene end fyldes, nogen forskjel blir det altid. Om høsten og vinteren kjøres torven hjem. Til det bruk benyttes enten store kasser eller høivogner, som sættes paa slæde. En torvrasper for hestevandring sættes igang. Den gaar fra gaard til gaard. Det har dog vist sig enkelte ulemper ved den ordning. Det er ikke paa alle steder man har plads til et større lager av torvstrø. Og hvis raspingen skal foregaa inde i uthusene, saa samler der sig gjerne meget støv paa vægger og paa foret. Desuten har det vist sig vanskelig at skaffe en torvrasper, som gaar nogenlunde let for to hester. Dette har gjort, at man i enkelte bygder har gaat over til ogsaa at raspe torven i fællesskap. Der er 2 slike anlæg i Ullensaker, 2 i Eidsvold, 1 i Nes og 1 i Gjerdrum. Ved denne ordning bygger man et større lagerhus paa myren. Det inddeles i to rum — et rasperum og et lagerum. Under gulvet i rasperummet anbringes torvrasperen, som drives med maskinkraft. Fra rasperen fører en enkel elevator strøet bort til lagerrummet. Herfra fordeles saa strøet paa fastsatte leveringsdager i maaneden. Det er en noksaa enkel og grei ordning, som passer for litt større anlæg. Lagerrummets inndeling og ordning vil fremgaa av fig. 4. Et anlæg av den her beskrevne type vil, med de nødvendige huser, komme til at koste ca. kr. 4000.

Den indre ordning av lagene vil fremgaa av nedenstaaende lovutkast, som gjælder for de fleste lag her i amtet.

Love

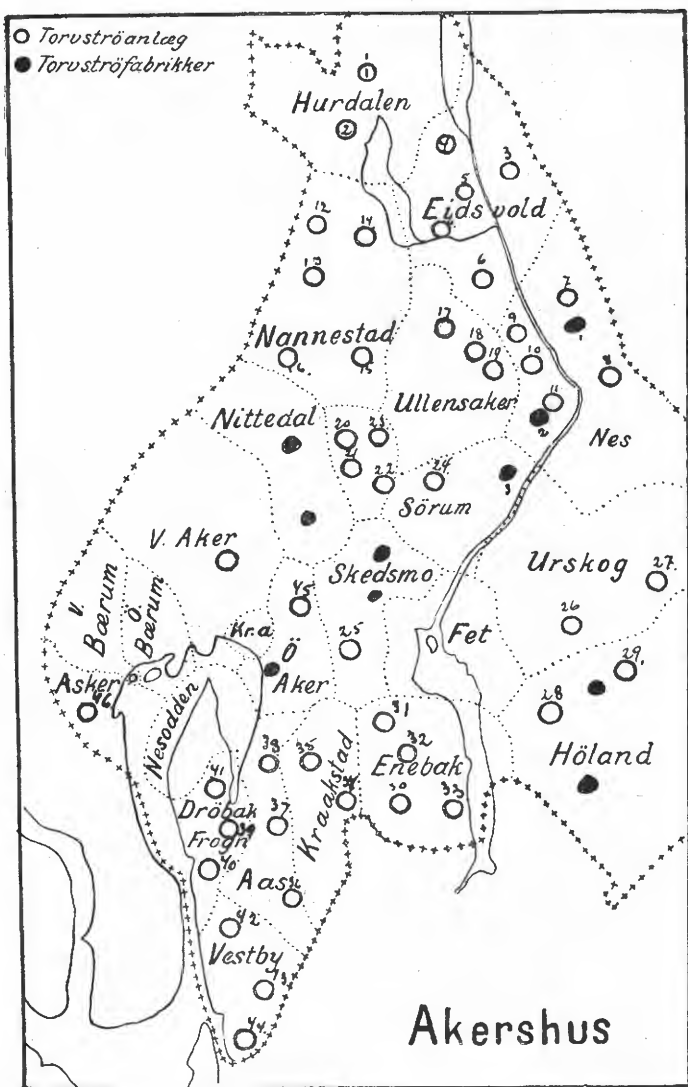
for

torvstrøsamlag.

§ 1. Samlaget er et aktieselskap, hvis formaal er tilvirkning av torvstrø paa myren. Hver aktie sættes til kr. 25, hvorav kr. indbetales inden og kr. inden Den resterende kapital dækkes ved laan, hvilket avdrages med 10⁰/₁₀₀ aarlig.

§ 2. Samlaget begynder sin virksomhet, naar mindst 50 aktier er tegnet; dog er der anledning til at tegne saamange aktier, som bestyrelsen maatte finde heldig. Driften beregnes kun for tilvirkning av torvstrø for aktionærernes behov uten forsaavidt andet bestemmes i § 5.

§ 3. Forretningen ledes av en for 2 aar valgt bestyrelse, der bestaar av 5 medlemmer, hvorav der utgaar hvert aar henholdsvis 2 og 3, det første aar ved lodtrækning. Bestyrelsen vælger inden sin midte formand og viceformand. For bestyrelsen vælges hvert aar 3 suppleanter. Utgaaede medlemmer kan undslaa sig gjenvalg i saa lang tid, som de har fungert. For at gyldig beslutning kan fattes i bestyrelsen maa mindst 3 medlemmer være tilstede. Over forhandlingerne føres protokol.

Torvstrølagenes beliggenhet i Akershus amt.

§ 4. Bestyrelsen har paa den for selskapet heldigste maate at lede driften; dog kan bestyrelsen anta en lønnet mand, der har at føre tilsyn med driften og fungere som kasserer og forretningsfører.

§ 5. Bestyrelsen besørger for selskapets regning opført en torvhytte for hver aktie og de fornødne huser forøvrig, samt anskaffer de fornødne maskiner til knusning av torven. Torven, der avhentes paa tilvirkningsstedet, fordeles mellem aktionærene i forhold til de tegnede aktier. Prisen paa torven beregnes efter de utgifter, som selskapet har hat i aarets løp. Dersom en aktieeier ikke ønsker den paa hans aktie faldende part, kan han overlate den til en anden. Skulde der, naar interessenternes behov er dækket, være torvstrø tilovers, kan dette til en av bestyrelsen fastsat pris sælges til utenforstaaende.

§ 6. Ordinær generalforsamling avholdes hvert aar i oktober maaned. Ekstraordinær generalforsamling kan indkaldes, naar bestyrelsen finder det nødvendig.

§ 7. Paa den ordinære generalforsamling forhandles:

- a. Beretning om selskapets virksomhet i det forløpne aar.
- b. Decision av regnskapet i det sidste aar.
- c. Valg av bestyrelsesmedlemmer, suppleanter og revisorer. Forat generalforsamlingen kan være beslutningsdygtig maa mindst $\frac{1}{3}$ -part av aktionærene være tilstede. Enhver aktionær har en stemme.

§ 8. Forslag til forandring i nærværende love maa være indsendt til bestyrelsen mindst 2 maaneder før den ordinære generalforsamling. Til vedtagelse av saadanne forslag kræves mindst $\frac{2}{3}$ av de møtendes stemmer. Til almindelig beslutning kræves kun simpel stemmeflerhet. Enhver aktieeier er delagtig i selskapets aktiva og passiva i forhold til sit antal aktier.

§ 9. Salg eller overdragelse av aktier kan kun ske med bestyrelsens samtykke.

§ 10. Bekjendtgjørelser til aktieeierne om generalforsamling sker paa den maate, som bestyrelsen finder heldigst.

Opgave

over

torvstrøanlæg i Akershus amt.

Nr.	1—2.	I Hurdalen	2	anlæg.	Aarlig produktion	1 200 m. ³
»	3—6.	- Eidsvold	4	—	—»—	5 500 »
»	7—11.	- Nes	5	—	—»—	4 500 »
»	12—16.	- Nannestad	5	—	—»—	2 700 »
»	17—19.	- Ullensaker	3	—	—»—	5 000 »
»	20—23.	- Gjerdrum	4	—	—»—	4 500 »

Overføres 23 anlæg

23 400 m.³

Overført 23 anlæg				23 400 m. ³
»	24.	- Frogner	1 — — — — —	300 »
»	25.	- Lørenskogen . . .	1 — — — — —	500 »
»	26—27,	- Urskog	2 — — — — —	1 000 »
»	28—29.	- Høland	2 — — — — —	1 000 »
»	30—33.	- Enebak	4 — — — — —	2 500 »
»	34—35.	- Ski og Kraakstad	2 — — — — —	1 300 »
»	36—38.	- Aas og Nordby.	3 — — — — —	3 700 »
»	39—41.	- Frogne	3 — — — — —	1 500 »
»	42—44.	- Vestby og Soon	3 — — — — —	1 500 »
»	45.	- Aker	1 — — — — —	400 »
»	46.	- Asker	1 — — — — —	1 200 »
Sum . . . 46 anlæg				73 300 m. ³

I gjennemsnit pr. anlæg 833 m.³. Foruten de her nævnte findes der flere private mindre anlæg. Desuten 2 store torvstrøfabrikker i Nes, 2 i Høland, 1 i Sørum, 1 i Skedsmo, 1 i Lillestrøm, 1 i Nitte-
dal, 1 i Hakedal, 2 i Aker. Tilsammen 11 fabrikker, som producerer
mindst 60 à 70 000 baller pr. aar.

4 STØRRE MYRUTTAPNINGS- ARBEIDER I KLEPP HERRED PAA JÆDEREN

AV LANDBRUKSINGENIØRASSISTENT K. SOMMERSCHIELD

DISSE myrer er følgende:

- I. *Grødeland—Roslandsmyrene.*
- II. *Myrer mellem Braut og Friestad.*
- III. *Myrer mellem Skaadehei, Klepp prgd. og Skjelbreid.*
- IV. *Børestemmen.*

Paa hosfoiede kart, som omfatter en del av Klepp herred, er disse myrers beliggenhet angit ved en tynd, sort skrafering, og de er betegnet med romertallene I—IV. Uttapningskanalerne er angit ved tykke, sorte linjer. De største av dem er

I. Grødeland—Roslandsmyrene,

hvor uttapningskanalen blev endelig færdig vaaren 1909. Imellem disse gaarde laa der et litet, grundt tjern, og op til dette strakte sig indmarkene paa Grødeland, mens der paa Roslandssiden kun laa utmarker. Omgivelserne bestod av vandsyke, og tildels meget bløte myrer, som vistnok paa Grødeland for en del var dyrket; men hvor man slet